

Uitspraak klachtencommissie Wvggz

Uitspraak van de Klachtencommissie van het Vincent van Gogh te Venray zoals bedoeld in hoofdstuk 10.6 van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (verder te noemen Wvggz).

Betreft de klacht van de heer XXXXXXXXX, klachtnummer 2021/022

Datum binnenkomst van de klacht: 04 maart 2021
Datum behandeling van de klacht: 15 maart 2021
Datum uitspraak klacht: 16 maart 2021

De klachtencommissie van het Vincent van Gogh te Venray, heeft zich beraden over de klacht van de heer XXXXXXXXX, geboren op XXXXXXXXX, aan wie ten tijde van het indienen van de klacht op grond van een zorgmachtiging verplichte zorg werd verleend door het Vincent van Gogh. De heer XXXXXXX zal verder worden aangeduid als klager. Klager verblijft binnen het Vincent van Gogh, locatie XXXXXXX op de afdeling XXXX.

1. Verloop van de procedure

Op 4 maart 2021 ontving de klachtencommissie van klager een op die dag gedateerd klachtformulier, dat door de klachtencommissie is geregistreerd onder het klachtnummer 2021/022.

De klacht ziet op het toepassen van verplichte zorg in de vorm van het toedienen van depotmedicatie (cisordinol) ter voorkoming van een psychotische ontregeling. Klager is van mening dat hij geen medicatie nodig heeft, maar dat die in ieder geval minstens moet worden afgebouwd. Klager heeft tevens verzocht om schadevergoeding.

De klacht betreft een klachtmogelijkheid zoals opgenomen in artikel 10.3 Wvggz.

De door klager bestreden beslissing is genomen door de heer XXXXXXX, zorgverantwoordelijke psychiater, en verder te noemen verweerder.

Klager heeft de klachtencommissie **geen** toestemming verleend om, indien nodig, zijn (medisch en verpleegkundig) dossier in te zien. Tijdens de op 15 maart 2021 gehouden hoorzitting heeft klager de klachtencommissie wel toestemming verleend om het dossier in te zien daar waar het gaat om de beoordeling van de wilsbekwaamheid van klager ten aanzien van de toe te passen vorm van verplichte zorg (toedienen van medicatie).

Klager werd in de onderhavige klachtenprocedure bijgestaan door mevrouw XXXXXXXXX, patiënten-vertrouwenspersoon, en verder te noemen PVP.

De PVP heeft op 11 maart 2021 via de email een schriftelijke toelichting op de klacht bij de klachtencommissie ingediend.

Door verweerder is via de email op 12 maart 2021 een kort verweerschrift ingediend.

Vanwege Covid 19 heeft de klachtencommissie met instemming van alle betrokkenen op 15 maart 2021 een digitale hoorzitting gehouden via MS Teams.

Klager, bijgestaan door de PVP, en verweerder zijn toen in persoon verschenen.

Het definitieve en schriftelijke oordeel van de klachtencommissie ten aanzien van de klacht is door de klachtencommissie vastgesteld op 16 maart 2021.

Dezelfde dag is een exemplaar van dat oordeel aan klager, de PVP, verweerder, de geneesheer-directeur, de directie van het Vincent van Gogh en aan de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd toegezonden.

Uitspraak klachtencommissie Wvvgz

2.1. Standpunten klager en namens klager de PVP.

Kort samengevat en voor zover voor de beoordeling van de klacht van belang, stelt klager, en de PVP namens klager, het navolgende.

Klager wil geen medicatie: hij raakt er opgefokt van in zijn hoofd en kan zich niet meer goed concentreren, voelt zich suf en kan geen boeken meer lezen. Het depot wordt door klager ervaren als een inbreuk op zijn lichamelijke integriteit. Cisordinol heeft volgens klager ernstige bijwerkingen zoals diabetes en bewegingsdrang. Weliswaar heeft klager daar nu geen last van, maar op termijn kan zich dit wel manifesteren en daar is klager bang voor. Klager heeft twijfels bij de diagnose en vindt dat hij geen schizofrenie heeft: ook in dat opzicht is er geen reden om hem de medicatie te verstrekken. Tijdens de hoorzitting gehouden op 15 maart 2021 heeft klager gepersisteerd bij zijn standpunt en verder aangegeven geen woning meer te hebben, maar dat hij wel vindt, dat hij gezien de stabiele toestand, niet meer op de XXXX hoeft te verblijven. In ieder geval vindt klager dat een second opinion is aangewezen met betrekking tot de diagnose.

Uit de schriftelijke toelichting op de klacht van de PVP (die aan deze uitspraak zal worden gehecht) volgt kort samengevat en voor zover voor de beoordeling van de klacht van belang het navolgende.

De klachtencommissie merkt eerst op dat de PVP, toen zij de toelichting schreef, niet in het bezit was van het door verweerder geschreven verweerschrift. Met de PVP is de klachtencommissie van mening dat dit soort ingrijpende beslissingen door verweerder goed moeten worden gemotiveerd. In dat verband is met name de schriftelijke mededeling zoals bedoeld in art.8:9 Wvvgz van belang.

De PVP heeft geen kennis kunnen nemen van die schriftelijke mededeling en weet niet of die ook aan de advocaat is verzonden: als die mededeling er niet is en/of niet ook aan de advocaat is verzonden, moet de klacht gegrond worden verklaard. Het is de PVP verder onbekend of de zorgmachtiging voorziet in het toedienen van medicatie. Omdat klager van mening is dat hij geen schizofrenie heeft is het toedienen van medicatie niet nodig omdat er geen sprake is van een ernstig nadeel dat uit die stoornis voortkomt: in ieder geval wil klager wel een second opinion met betrekking tot de diagnose. De verplichte zorg dient geen enkel doel en is vanwege de mogelijke bijwerkingen op langere termijn juist schadelijk voor klager. Indien er al verplichte zorg in de vorm van het toedienen van medicatie nodig is dan is een lagere dosis beter voor klager: klager ervaart nu onder meer gevoelens van afzwakking en verminderde concentratie.

Tijdens de hoorzitting van 15 maart 2021 geeft de PVP aan inmiddels kennis te hebben genomen van de ontbrekende stukken en dat zij die met klager heeft kunnen bespreken: zij persisteert in de door haar namens klager ingenomen standpunten.

2.2. Standpunten verweerder

Verweerder verwijst op de eerste plaats naar de door de rechtbank Limburg afgegeven machtigingen. Voorts verwijst verweerder naar de jarenlange voorgeschiedenis die laat zien dat er bij het staken van de depotmedicaties steeds weer sprake is van een ernstige psychotische ontregeling met ernstig nadeel voor klager als gevolg. Voor wat betreft de hoogte van het depot merkt verweerder op dat die is afgestemd op de dagelijkse benodigde dosis van de medicatie om de medicatie werkzaam te laten zijn: verlaging van het depot zou in het geval van klager contra productief zijn omdat die lagere dosis geen tot onvoldoende effect sorteert.

Tijdens de hoorzitting van 15 maart 2021 heeft verweerder gepersisteerd bij zijn standpunten. Desgevraagd door de klachtencommissie geeft verweerder nog aanvullend het navolgende aan.

Een second opinion heeft geen toegevoegde waarde: die zijn er al verschillende keren geweest en bevestigen de diagnose. Wel merkt verweerder op dat niet enkel de schizofrenie aan de orde is, maar ook een autisme stoornis.

Uitspraak klachtencommissie Wvggz

Het is verder juist dat klager stabiel is (dankzij de medicatie) en niet meer hoeft te verblijven binnen de XXXX. De rechtbank Limburg heeft tijdens de vorige zitting aangegeven dat er binnen drie maanden naar een vervolgvoorziening moet worden gezocht en dat hij daar mee bezig is. Het is volgens verweerder niet zo eenvoudig om, bij gebrek aan een woning van klager zelf, dat te vinden.

Of er in de decursus of ergens anders is vastgelegd of klager wilsbekwaam is in zijn verzet tegen de verplichte vorm van zorg weet verweerder niet. Hij was toen pas net in dienst en het was toen ook niet gebruikelijk om dat schriftelijk vast te leggen. In ieder geval acht verweerder klager wel in staat om zijn wil dienaangaande bekwaam vast te stellen.

3.Beoordeling van de klacht

3.1. Algemene overwegingen ten aanzien van de klacht

3.1.1. Klager heeft de klacht gebaseerd op art.10.3 Wvggz en is dus ontvankelijk in de klacht.

3.1.2. De klachtencommissie is bevoegd om van deze klacht kennis te nemen.

3.1.3. Nu de klacht betrekking meer heeft op een actuele beslissing zal de klachtencommissie binnen 2 weken na ontvangst van de klacht uitspraak doen.

3.1.4. De klachtencommissie komt aan een inhoudelijke beoordeling van de klacht toe.

Een belangrijk uitgangspunt voor de inhoudelijke beoordeling van klachten in het algemeen, is het recht van de patiënt op bescherming van zijn lichamelijke en geestelijke integriteit en diens recht op privacy. Inbreuken daarop moeten een wettelijke basis hebben. De Wvggz biedt een basis om die inbreuken te rechtvaardigen mits aan de in die wet gestelde voorwaarden wordt voldaan.

De klachtencommissie stelt op de eerste plaats vast dat er ten tijde van de bestreden beslissing sprake was van een door de rechtbank Limburg afgegeven zorgmachtiging d.d.16 oktober 2020 die expireert op 14 april 2021. Op 22 februari 2021 is die zorgmachtiging door de rechtbank Limburg gewijzigd in die zin dat er enkele vormen van verplichte zorg zijn geschrapt. De mogelijkheid tot het toedienen van medicatie is door de rechtbank gehandhaafd en de zorgmachtiging voorziet daar dus in. Door tussenkomst van de geneesheer-directeur is op 4 februari 2021 de beslissing van de zorgverantwoordelijke van 3 februari 2021 aan klager uitgereikt en is klager gewezen op zijn klachtmogelijkheden. In de beslissing wordt het toedienen van een cisordinoldepot ter voorkoming van een psychotische ontregeling benoemd. Dat wordt door verweerder in die beslissing uitvoerig gemotiveerd. Uit die mededeling blijkt dat verweerder klager heeft onderzocht en zijn beslissing heeft gebaseerd op het door hem waargenomen actuele toestandbeeld.

De verplichte zorg kan op grond van art.3.3. Wvggz alleen worden verleend als een persoon als gevolg van een psychische stoornis risico's op ernstige benadeling van zijn eigen lichamelijke of geestelijke integriteit oproept of dat oproept voor anderen (oorzakelijk verband tussen de psychische stoornis en het aanzienlijke risico op ernstig nadeel voor de persoon zelf of voor een ander), er geen mogelijkheden voor zorg op basis van vrijwilligheid bestaan, er geen minder bezwarende alternatieven zijn die voor die persoon ook het beoogde effect sorteren, de verplichte zorg , gelet op het beoogde doel van de verplichte zorg evenredig is, en het tenslotte redelijkerwijs is te verwachten dat de te verlenen verplichte zorg effectief is en veilig kan worden verleend.

Bovendien moet er worden voldaan art.3.4.Wvggz: de verplichte zorg kan alleen worden verleend om een crisissituatie af te wenden, om ernstig nadeel af te wenden, om de geestelijke gezondheid van de betrokkene te stabiliseren, om de geestelijke gezondheid van de betrokkene dusdanig te herstellen dat hij zijn autonomie zoveel mogelijk herwint of om de fysieke gezondheid van de betrokkene te stabiliseren of te herstellen, in het geval dat door het gedrag van de betrokkene als gevolg van diens psychische stoornis kan leiden tot ernstig nadeel daarvoor.

Uitspraak klachtencommissie Wvggz

3.2. Klachtgerichte overwegingen

Van belang voor de inhoudelijke beoordeling van de in de kliniek verleende verplichte zorg, en in casu dus het toedienen van een cisordinoldepot, is naar het oordeel van de klachtencommissie, naast de reeds in de algemene overwegingen genoemde wettelijke bepalingen en uitgangspunten, eveneens art.8.9 Wvggz.

Dat artikel bepaalt het navolgende.

Artikel 8:9

1. De zorgverantwoordelijke neemt ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,*
- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en*
- c. voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur.*

2. De zorgverantwoordelijke stelt een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg op grond van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging op schrift en voorziet de beslissing van een schriftelijke motivering.

3. De geneesheer-directeur geeft betrokkene, de vertegenwoordiger en de advocaat een afschrift van de beslissing en stelt hen schriftelijk in kennis van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

*4. Indien verplichte zorg anders dan strekkende tot opname in een accommodatie, op grond van een crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of zorgmachtiging wordt toegepast, legt de zorgverantwoordelijke, onverminderd het bepaalde in artikel 1:5, na overleg met de vertegenwoordiger, **schriftelijk vast in het dossier**, bedoeld in artikel 8:4, met vermelding van de datum en het tijdstip, of:*

- a. betrokkene tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake in staat is, en*
- b. er een acuut levensgevaar dreigt voor betrokkene dan wel er een aanzienlijk risico is voor een ander op levensgevaar, ernstig lichamelijk letsel, ernstige psychische, materiële, immateriële of financiële schade, ernstige verwaarlozing of maatschappelijke teloorgang, of om ernstig in zijn ontwikkeling te worden geschaad, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar is.*

5. De zorgaanbieder, geneesheer-directeur en zorgverantwoordelijke leggen geen beperkingen op in het contact van betrokkene met de vertegenwoordiger, de inspectie of de justitiële autoriteiten.

Voorts dient de te verlenen verplichte zorg proportioneel te zijn (moet in verhouding staan tot het af te wenden ernstig nadeel), subsidiair te zijn (er moeten voor de betrokkene geen minder ingrijpende middelen/maatregelen bestaan die hetzelfde beoogde doel kunnen bereiken) en dient die zorg doelmatig te zijn (van de te verlenen verplichte zorg mag effect worden verwacht). Tevens moet de te verlenen verplichte zorg veilig kunnen worden uitgevoerd.

Tenslotte moet de zorgverantwoordelijke op grond van art.8.9 lid 3 Wvggz de betrokkene deugdelijk en gemotiveerd in kennis stellen van welke verplichte zorg zal worden verleend, waarom die verplichte zorg wordt verleend en dient hij de betrokkene te wijzen op zijn klachtmogelijkheden.

3.3. Inhoudelijke beoordeling van de klacht

Aan de procedurele voorwaarden zoals verwoord in art.8:9 Wvggz wordt naar het oordeel van de klachtencommissie **niet** voldaan: de zorgmachtiging voorziet weliswaar als vorm van verplichte zorg in het toedienen van medicatie. Door tussenkomst van de geneesheer-directeur heeft klager de in art. 8:9

Uitspraak klachtencommissie Wvggz

Wvggz bedoelde schriftelijke mededeling ook ontvangen. De klachtencommissie treft in het dossier echter geen aantekening aan van enig onderzoek naar de wilsbekwaamheid of wilsonbekwaamheid van klager met betrekking tot de instemming met de verplichte zorg in de vorm van het toedienen van medicatie.

De Hoge Raad heeft in ECLI:NL:HR:2020:2096 ten aanzien van de interpretatie van art.8:9 lid 4 Wvggz het navolgende bepaald:

4.1.4

*In het licht van hetgeen hiervoor in 4.1.3 is overwogen, is eveneens onjuist het oordeel van de rechtbank dat art. 8:9 lid 4 Wvggz uitsluitend een registratieplicht behelst. Mede gelet op het bepaalde in art. 2:1 lid 6 Wvggz zal de zorgverantwoordelijke bij elke beslissing op de voet van art. 8:9 Wvggz die niet strekt tot opname in een accommodatie, **moeten onderzoeken of de betrokkene, beoordeeld naar diens gezondheidstoestand op dat moment (zie art. 8:9 lid 1, aanhef en onder a, Wvggz), in staat is tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake van de beoogde verplichte zorg, en, indien dit het geval is en de betrokkene zich verzet, of er een acuut levensgevaar dreigt voor de betrokkene, dan wel er een aanzienlijk risico voor anderen is, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar is, een en ander zoals omschreven in de (in dat opzicht gelijklopende) art. 2:1 lid 6, onder b, Wvggz en 8:9 lid 4, onder b, Wvggz.***

Uit het voorgaande volgt dat verweerder dat moet onderzoeken en vast moet leggen in het medisch dossier of bijvoorbeeld (en dat ligt meer voor de hand) in de mededeling zoals bedoeld in art.8:9 Wvggz. Dat is door verweerder nagelaten en daarmee is een procedurele voorwaarde geschonden die nu juist beoogt de rechtspositie van klager te borgen: de klachtencommissie zal om die reden de klacht dan ook op formele gronden gegrond verklaren.

De klachtencommissie heeft echter al eerder bepaald dat in zaken, die zich daar voor lenen toch een inhoudelijk oordeel te vellen, ook al is de klacht op formele gronden gegrond: dat is in het belang van hulpverleners en patiënten. Naar het oordeel van de klachtencommissie leent zich deze klacht zich hiervoor.

Uit de mededeling zoals bedoeld in art. 8:9 Wvggz leidt de klachtencommissie af dat verweerder de diagnose schizofrenie (en autisme) heeft gesteld en dat als klager geen medicatie gebruikt klager psychotisch kan ontregelen. Dat blijkt volgens verweerder ook uit de lange behandelhistorie. In een psychotische toestand is klager volgens verweerder niet in staat zichzelf in woorden te uiten en raakt klager snel geprikkeld. Dat kan leiden tot geweldsexcessen die zich ook daadwerkelijk hebben voorgedaan. Voorts is er volgens verweerder dan tevens steeds sprake van een ernstige maatschappelijke teloorgang.

De klachtencommissie heeft geen redenen om aan de standpunten van verweerder te twijfelen en is van oordeel dat die standpunten het toedienen van medicatie rechtvaardigen. Er is sprake van een ernstig psychiatrisch toestandsbeeld waarbij ernstige psychotische ontregelingen alleen kunnen worden voorkomen door het toedienen van medicatie. De psychotische ontregelingen leveren al een ernstig nadeel voor de geestelijke gezondheidstoestand van klager op, maar kunnen ook leiden tot ernstig nadeel in de vorm van geweldsexcessen en maatschappelijke teloorgang. Klager herkent zich niet in de diagnose en weigert daarom op vrijwillige basis de medewerking aan het nemen van medicatie. Het gedwongen toedienen van medicatie is naar het oordeel van de klachtencommissie dan ook gerechtvaardigd om de geestelijke gezondheid van klager zodanig te stabiliseren dat klager weer zicht heeft op resocialisatie. Uit de behandelhistorie van klager blijkt verder dat dit eerder al tot het voornoemde gewenste effect heeft geleid zodat het toedienen van medicatie ook doelmatig en veilig is. Gezien de ernst van het ernstig nadeel acht de klachtencommissie het toedienen van medicatie ook proportioneel. Een minder ingrijpend alternatief dat eveneens tot het gewenste effect zou kunnen leiden is er niet, zodat ook wordt voldaan aan het subsidiariteitsvereiste.

Uitspraak klachtencommissie Wvggz

De klachtencommissie zal de klacht gezien de voorgaande overwegingen dan ook op formele gronden gegrond verklaren en het verzoek om schadevergoeding aanhouden.

4.De uitspraak

-de klachtencommissie verklaart de klacht van klager op formele gronden **gegrond**, vernietigt de beslissing en draagt verweerder op om, met inachtneming van hetgeen de klachtencommissie heeft overwogen, binnen 7 dagen na datering van deze uitspraak een nieuwe beslissing te nemen (in het bijzonder met de beoordeling van de wilsbekwaamheid van klager en in dat verband de onderbouwing van verweerders beslissing);

-**houdt** het verzoek om een schadevergoeding aan: klager en de PVP worden verzocht om binnen een week na kennisneming van deze uitspraak een eventuele schade te onderbouwen, waarna de zorgaanbieder binnen een week na ontvangst van die onderbouwing daarop kan reageren. De klachtencommissie zal vervolgens na ontvangst van de reactie van de zorgaanbieder binnen twee weken een beslissing nemen.

Aldus gegeven te Venray,

16 maart 2021,

Mr. XXXXXXXXXX, voorzitter

De Klachtencommissie bestond uit:

*Dhr. mr. XXXXXXXXXX, jurist en voorzitter van de klachtencommissie;

*Dhr. XXXXXXXX, psychiater en lid van de klachtencommissie;

*Dhr. XXXXXXXXXXXXXXX, sociaal psychiatrisch verpleegkundige en lid van de klachtencommissie

Eventuele gegrondverklaring van een klacht of een klachtonderdeel houdt niet automatisch in dat deze klacht ook op grond van het civiel-, straf- of tuchtrecht gegrond wordt verklaard.

Op grond van art. 10:7 Wvggz kan betrokkene, de vertegenwoordiger, de zorgaanbieder of een nabestaande van betrokkene onder de in art. 10:7 Wvggz genoemde voorwaarden tegen de uitspraak van de klachtencommissie in beroep bij de rechter. Op grond van art. 10:9 Wvggz kan de rechter de beslissing waartegen de klacht is gericht, schorsen.

Deze uitspraak zal in een geanonimiseerde versie op de site van de zorgaanbieder worden gepubliceerd.